

KIRKEGÅRDEN

August 2022

42. årgang

4

Funktionelt og
inspirerende inventar
til kirkegården

NYHED
Bikab Modus
120 el. 140 L kapacitet
Modulérbar

LANDSKAB
PARK & BYRUM

TLF: 7023 2999
WWW.G9.DK

INDHOLD

s. 04	Religiøsitet og forholdet til folkekirken 2020-Bog 2
s. 08	Bortskaffelse af implantater efter kremering
s. 10	Mulighed for gældsinddrivelse
s. 14	Forsøget på at løfte den grønne omstilling – 1
s. 20	Rapport om biodiversitet i Aarhus Nordre Provsti
s. 24	Indtryk fra Foreningen for Kirkegårdskulturs årsmøde
s. 28	ITCC 2022
s. 30	Nordisk kongres i Tampere
s. 33	Kursustilbud
s. 34	Profil-Stine Nielsen
s. 38	Kalender

FORSIDE

Årsmødet i Foreningen for Kirkegårdskultur blev dette år afholdt i det sydfynske, med ekskursion til Ærø. Fra Ærøskøbing Kirkegård. Foto: Anders Beck Larsen.

Redaktør:

Lene Halkjær Jensen
Helsingør Kirkegård
Mail: redaktion@danskekirkegaarde.dk
Tlf.: 26 24 72 28

Redaktion:

Anders Beck Larsen
Nyborg Kirkegårde
E-mail: anders@nyborg-kirkegaarde.dk

Annee Katrine Bonde
Sønderholm Kirkegård
Mail: sonderholm_kirke@mail.dk

Christian Høybye Hougaard
Gjellerup Kirkegård
E-mail: chha@km.dk

Hanne Ertbølle Gerken
Ribe Kirkegårde
Mail: hg@ribekirkegaard.dk

Mikkel Dalsby
Ballerup Kirkegårde og Krematorie
Mail: kgd@dalsby.dk

Jørn Skov
Tønder Kirkegård
Mail: tonder-kirkegaard@mail.tele.dk

Annoncesalg

Tommy Nilsson, Hvidovre Kirkegårde
Mail: tn@fkih.dk
Tlf. 23 45 35 56

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Springbakken 1
9230 Svenstrup J.
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk
Tlf: 60 53 59 00

Layout og tryk:

Jello ApS
Tlf. 3145 0050
E-mail: da@jello.dk

Redaktionelt stof og annoncer til 'KIRKEGÅRDEN' nr. 5, 2022 sendes til redaktion@danskekirkegaarde.dk senest d. 15. september 2022. Artiklernes indhold er ikke nødvendigvis et udtryk for Redaktionens, FDK's eller DKL's holdning.

RELIGIØSITET OG FORHOLDET TIL FOLKEKIRKEN 2020 – BOG 2

Af Jais Poulsen, japo@km.dk

Evaluerings- og udviklingskonsulent, Folkekirkens Uddannelses- og videnscenter &

Maiken Friischman Larsen, mafr@km.dk

Vidensmedarbejder, Folkekirkens Uddannelses- og videnscenter

Bog 2 fra Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV), om befolkningens tro, religiøse praksis og forholdet til folkekirken, er baseret på 84 livshistoriske interviews.

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) gav sidste år med en stor ny spørgeskemaundersøgelse et grundigt indblik i befolkningens tro, religiøse praksis og forholdet til folkekirken – se tidligere artikel i Kirkegården nr. 5, 2021. Omkring 4.000 personer deltog i undersøgelsen, som vi efterfølgende har fulgt op med kvalitative studier på baggrund af 84 livshistoriske interviews. Det er der kommet en kvalitativ Bog 2 ud af, som vil være udgangspunktet for nærværende artikel. Begge dele er udgivet i bogform og kan rekvireres på www.eksistensen.dk eller kan findes i digital form på www.fkuv.dk. Hele undersøgelsen er designet med henblik på gentagelse hvert 10. år og kan på den måde skabe ny viden om bevægelserne i befolkningens religiøsitet og forhold til folkekirken.

Kirkegårdens centrale rolle

Bog 1 viste blandt meget andet, hvor central en rolle kirkegården har for befolkningen.

>> 43 % af befolkningen som helhed har de seneste 12 måneder besøgt kirkegården ud over ved begravelse

En stor del af befolkningen kommer løbende på kirkegården også ud over, når de går til begravelse. Samtidigt topper kirkegården den prioriteringsliste, som medlemmerne har for folkekirken.

>> 86 % af medlemmerne mener, at folkekirken skal prioritere at vedligeholde kirkegårdene

Kirkegården har således en vigtig betydning for befolk-

ningen, som vi har undersøgt nærmere i Bog 2 gennem de livshistoriske interviews. Men for at rammesætte forståelsen, vil vi begynde med et andet vigtigt fund.

Kollektive identiteter som vigtigt omdrejningspunkt for religiøsiteten

I Bog 1 fandt vi, at fire kollektive identiteter dannede baggrund for årsagerne til medlemskab af folkekirken; familien, nationen, kristendommen og samfundsstrukturen. Disse bekræftes i de 84 livshistoriske interviews, hvor der samtidig opstår opmærksomhed på en femte fremtrædende kollektiv identitet; lokalsamfundet. Medlemmernes årsager til medlemskab og oplevelsen af egen religiøsitet er således ofte knyttet til flere af disse kollektive identiteter, hvor det fx kan være familietraditioner og familiens fortælling, nationalkulturelle tilhørsforhold og historisk interesse, oplevelsen af kristen tro eller et kristent værdifællesskab, en oplevelse af folkekirken som en vigtig samfundsinstitution på linje med fx hospitaler samt en oplevelse af at være en del af et lokalt fællesskab, der til sammen i forskellige blandingsforhold tegner oplevelsen af religiøsiteten.

Det betyder, at når man fx sidder i kirken eller besøger kirkegården, så har man forskellige individuelle og kollektivt betingede udgangspunkter med sig. Det er derfor vigtigt, at disse udgangspunkter imødekommes af kirken og kirkegården som rum og af de repræsentanter for folkekirken, som man møder dér. Et eksempel på, hvordan disse kollektive identiteter giver anledning til et særligt fokus i oplevelsen kan ses her:

"[...] hvis ikke man kan forstå tiden nu og her, så kan man gå over og kigge på kirken og sige, jamen den er bygget for 1.000 år siden, og så dengang var der altså også mennesker, der kunne lægge to og to sammen og finde ud af at stable et hus på benene, ikke?"

- Michael (medlem, 66-74 år)

Michael forbinder kirken og kirkegården til den kollektive identitet nationen og den fælles kulturelle fortælling og finder derfor mening i at komme der. Han oplever at blive en del af en større erindringskæde (Hervieu-Léger), når han er i kirken eller på kirkegården, hvilket giver ham en baggrund til at forstå sin samtid og egen situation ud fra. Andre forstår mødet med kirken og kirkegården ud fra andre kombinationer af de kollektive identiteter, hvorfor det er meget forskelligt, hvordan oplevelsen af folkekirken dannes for den enkelte.

Stor forskellighed i brugen af kirken og kirkegården

Af disse årsager ser vi stor forskellighed i befolkningens brug – både af kirken og kirkegården. Hvis vi ser på den del

af brugen, der foregår uden for gudstjeneste og kirkelige handlinger, så ser vi, at rummene har en række forskellige funktioner for befolkningen:

- Et sted at koble ind på familiens erindringskæde
- Et sted at finde ro i sindet
- Kontakt til dét i livet, som er større end én selv
- Et smukt sted at besøge
- Et historisk kulturelt sted

Kirken og kirkegården har således ensartede funktioner for befolkningen, som har baggrund i de kollektive identiteter. Et folkekirkemedlem siger fx:

"Ja, der er en kirke her i området [...] Der kan man gå om, og så kan man sidde dér og kigge ud [over landskabet]. Og dér har jeg både haft mine egne børn med og de børn, som jeg passer, og så har vi siddet dér, og dét synes jeg er helt fantastisk at sidde dér og bare filosofere lidt og føle, at man måske rører ved noget, jeg ved ikke helt, hvad det er, men det er sådan en, ja ... Der tænker jeg lige en ekstra gang, når jeg sætter mig der".

- Ditte (medlem, 40-55 år)

For Ditte er kirken og kirkegården et sted, der samler familien og giver særlige lejligheder til at koble ind på dét, som er større i livet eller til at reflektere over livet. Andre benytter også kirken og kirkegården til at erindre de afdøde.

De mange forskellige funktioner viser den individualiserede brug af kirken og kirkegården og danner samtidigt rammen om udlevelsen af de kollektive identiteter, som vi fx ser det hos Ditte og Michael.

Når nu brugen således er funktionelt bredt ud, kalder det på et spørgsmål til refleksion:

>> Appellerer vi til den store bredde af funktionalitet med de rum, oplevelser og aktiviteter, som vi skaber i kirken og på kirkegården, eller kan vi skabe nye muligheder?

I brugen af kirken og kirkegården ser vi en funktionel parallelitet. Begge rum bruges af forskellige besøgende til de samme typer af funktioner. Det peger på, at der kan være muligheder og værdi at skabe ved for at åbne rummene op for hinanden og gøre dem attraktive og relevante på tværs, så de, der benytter kirkegården inviteres ind i kirken og omvendt. Det fordrer, at de målgrupper, der benytter det ene rum til en bestemt funktion hjælpes til at få øje på mulighederne i det andet rum.

Religiøsitet udvikler sig igennem hele livet

Undersøgelsen viser, at tro, religiøs praksis og tilhørsforholdet til folkekirken eller andre religiøse institutioner er i udvikling gennem hele livet. Ofte foregår udviklingen inden for den tradition, man er vokset op i. Men der er også mange, som igennem livet oplever at deres tro, religiøse praksis og tilhørsforhold svækkes eller styrkes.

I barndommen etableres traditionen gennem familien og de øvrige kontaktflader, man har. Det kan fx være til spejder eller i skolen mv. I ungdommen er det meget den personlige udvikling, dannelse og identitetsskabelse, der fylder og er drivende i forhold til at påvirke religiøsitet i samspil med de relationer og omgivelser, man bevæger sig i. Senere i livet er det især livspartner og at stifte familie, der er drivende. Gennemgående har eksistentielle kriser som dødsfald iblandt de nærmeste, livskrise og kritisk sygdom betydning for udvikling i religiøsitet i alle livsfaser.

Som oftest er udviklingerne langstrakte processer og præget af den udvikling, vi som mennesker gennemgår gennem livet. Til tider kan brud dog også knyttes til konkrete situationer, som har stor betydning for den enkelte, men bruddene er oftest stadig betinget af de bagvedliggende langstrakte processer.

For folkekirken og dens repræsentanter betyder det, at

langvarig kontakt og at være til stede på forskellige tidspunkter i livet, når det er vigtigt for den enkelte, kan have afgørende betydning for religiøsitet. Det betyder også at det er værdiskabende at have alle de forskellige aldersgrupper, livsfaser og deres særlige behov for øje, når man tilrettelægger de fysiske rammer og de aktiviteter, man sætter i værk. Fx kan der måske på kirkegården skabes små områder målrettet forskellige aldersgrupper og deres særlige behov eller tænkes i at skabe målrettede aktiviteter, der udnytter rummene på nye måder.

Hvad kan du læse mere om?

Undersøgelsens Bog 1 indeholder ud over det ovenstående spændende fund og tal om religiøse grupperinger i befolkningen, svarmønstre omkring ind- og udmeldelse, medlemskab af andre trossamfund, nærheden og vigtigheden af folkekirken for den enkelte, begravelsespraksis og meget mere. Tilsvarende ses på forskelle alt efter urbanisering, uddannelsesniveau, herkomst, køn, alder og generation. Bog 2 fungerer som et vindue ind i danskernes religiøsitet og de tanker, de har om deres liv og forhold til religion og folkekirke. Her kan du høre mere om personerne bag tallene i Bog 1, blive lukket ind i deres livsfortællinger og de vigtigste øjeblikke i livet.

Har artiklen pirret din nysgerrighed kan du finde undersøgelsens bøger i digital form på www.fkuv.dk eller rekvirere dem på www.eksistensen.dk. ■

Udviklingsplaner | Naturkirkegårde
Omlægninger | Tilgængelighed og meget, meget mere...

Engtoften 3, st. 15 | DK 8260 Viby J | www.wadlandskab.dk
Telefon: 86 52 17 77 | martina@wadlandskab.dk

Wad
LANDSKABSARKITEKTER A/S

Thuja og Takshæk til kirkegårde

Se aktuelle priser: www.wittenbergplanteskole.dk

WITTENBERG
PLANTESKOLE

Tlf. 28157370 - wplanteskole@gmail.com
www.wittenbergplanteskole.dk

PRODUCERET I DANMARK

25 års erfaring med produktion og servicering af elkøretøjer

- Det rigtige valg, hvor støj fra maskiner kan være forstyrrende for bruger og gæster

**Emissionsfri
ukrudsbejæmpelse**

STAMA ECO Weedkiller monteret på STAMA Mini RS EL

- 100% elektrisk opvarmning af vand til 106° for ukrudsbejæmpelse og desinficering - **uden brug af benzin/diesel**
- Holder den rette behandlingstemperatur i mindst 8 timer

**100% elektrisk
løvsuger monteret på lad**

STAMA ELS-L løvsuger monteret på STAMA Multi EL

- Elektrisk løvsuger der tager både kviste, løv og affald som dåser m.m.
- STAMA Multi EL er et alsidigt køretøj med servostyring og tiplad
- Stor lasteevne og mulighed for to sæder og lukket kabine

**Vinder af
innovationspris 2021**

STAMA MK-10 fuldelektrisk løvsuger

- Selvkørende og trinløs regulering af kørehastighed, samt indbygget ladeapparat
- Større sugeevne end tidligere og lave driftsomkostninger
- 6 m sugeslange og ergonomisk sugehåndtag sikrer stor arbejdsradius og godt arbejdsmiljø

**Robust og
med lang rækkevidde**

STAMA Parker EL

- Et handy køretøj med godt udsyn
- Hydraulisk 3-vejs-tip og lav læsehøjde

SE OG PRØV DET STORE UDVALG AF STAMA MASKINER HOS:

- Almas Park & Fritid, Ålborg & Brønderselv
- Lading Maskinforretning ApS, Tilst
- Anker Bjerre A/S, Holstebro & Lemvig
- Herning Skov, Have & Park A/S, Herning
- Vernas A/S, Vejle
- Varde Have og Skovmaskiner ApS, Varde
- Esbjerg Park & Havemaskiner ApS
- Hans Holm A/S, Tinglev
- Sønderborg Skov- Park & Have Maskincenter Aps, Sønderborg
- Heden Maskinforretning A/S, Ringe
- Havdrup Maskinforretning A/S, Havdrup

STAMA | STENSALLE | NESBO | ELKÆR

GMR maskiner a/s
Saturnvej 17
DK-8700 Horsens
Tel. +45 75 64 36 11

www.gmr.dk

BORTSKAFFELSE AF IMPLANTATER EFTER KREMERING

Af Tom Olsen, tomo@km.dk

Formand for Danske Krematoriers Landsforening og leder af Fælleskrematoriet i Ringsted

Det er ikke alle implantater, der kan få plads i urnen efter en kremering. Større implantater kan anvendes til genbrug eller nedgraves på kirkegården.

Siden 2000 har Etisk Råds anbefaling været, at de implantater, der fysisk kan være i urnen sammen med asken efter afdøde, skal anbringes i urnen. Er anbefalingen stadig den samme?

(Artiklen er en gengivelse af Tom Olsens brev til formanden for Folketingets Kirkeudvalg, Julie Skovsby, og svar fra Kirkeminister Ane Halsboe-Jørgensen)

I 2000 henvendte den daværende formand for DKL sig til Kirkeudvalget, for at få en politisk stillingtagen til dette emne. Henvendelsen kom efter at et hollandsk firma, havde tilbudt at bortskaffe implantater fra krematorier, for at omsmelte implantaterne til genbrug.

Resultatet blev at kirkeministeren sendte spørgsmålet videre til en udtalelse i Etisk Råd, som den 27.4.2000 udtalte deres holdning. Holdningen var, at de implantater der kan være i urnen, sammen med asken efter afdøde,

skal i urnen. Større implantater kan anvendes til genbrug. Overskuddet fra salget, skulle deles mellem de krematorier der tilsluttede sig ordningen, efter antal kremeringer, og beløbet skulle indgå i det enkelte krematoriums regnskab til nedbringelse af kremeringstaksten. De krematorier, der ikke tilsluttede sig ordningen, kunne fortsætte gammel praksis med at nedgrave resterne på kirkegården. Jeg vil her forsøge at opliste de overvejelser, der indgik i DKL's henvendelse, og samtidigt pege på hvilke forhold, der har ændret sig over den mere end 20-årige periode.

Etik:

Når et menneske dør og har ønsket at blive kremeret, ved krematoriet ikke noget om afdøde i forhold til om der er implantater, og konstaterer det først, når kremeringen er foregået, hvor udskrabningen af resterne foregår. Krematoriet ved heller ikke noget om i hvilket omfang personlige ejendele, som briller, ure, smykker, metalspænder m.m. er kommet med i kisten. Implantater smelter – trods den høje temperatur – ikke. Ædelmetaller (guld/sølv) smelter, men gendannes senere i processen, hvor temperaturen falder, og lagrer sig typisk på søm eller skruer, der kommer fra kisten, men er ikke synlige så de umiddelbart kan sorteres fra.

Det er et etisk spørgsmål om hvad man gør ved disse metalrester, da de jo både kan opfattes som personlige ejendele eller skrot. Dette spørgsmål har ikke ændret sig, og er stadig aktuelt.

Hvad gør lande, som vi normalt sammenligner os med?

I 2000 havde Norge og Sverige en lovgivning som forbød nogen form for genbrug. Resterne blev typisk gravet ned på kirkegården ved krematoriet. Norge ændrede pr. 1.

januar 2013 deres lovgivning, til at nu kan alle implantater anvendes til genbrug, og indtægterne skal anvendes til velgørende formål. Sverige ændrede deres lovgivning i 2016. I praksis indsamles alle implantater til genbrug i både Norge og Sverige. Indtægterne går i Sverige til en styrelse, der fordeler dem til forskellige nye formål.

I modsætning til Danmark, Norge og Sverige, er det i Tyskland, England og Holland tilladt private firmaer at drive krematorier. De har hele tiden selv kunnet bestemme, hvad de gør med implantater fra krematorierne. I dag sælger stort set alle krematorier i disse lande implantaterne til genbrug. Mange steder går indtægterne fra salg af implantater til velgørende formål.

Spredning af aske over havet:

I 2000 blev der ikke ført landsdækkende statistik over hvor mange asker, der blev spredt over åbent hav. Et skøn er at ca. 1 – 1,5% blev spredt. Siden 2015 har DKL ført statistik, og i 2019 toppede spredningerne med at 10 % blev spredt over havet. I 2021 var der 9,3% der blev spredt. Det svarer til 4.550 asker.

Det skal være afdødes udtrykte ønske, at vedkommende ønskede sin aske spredt, og det er begravelsesmyndigheden (Bopælssoget), der giver tilladelse til at det kan ske. Der er ingen kontrol med at det i praksis sker, så når de pårørende har fået udleveret urnen fra krematoriet, er det deres opgave at sørge for det praktiske. Når urnen udleveres fra krematoriet, indeholder urnen ud over asken fra afdøde, også de implantater, som afdøde havde med i kisten, og som kan være i urnen. I disse tilfælde havner resterne på havets bund.

Indeholder urnen implantater, har vi beretninger om, at mange pårørende bliver dybt chokeret over denne overraskende oplevelse, da de forventer, at det kun er afdødes aske, der skal spredes over havet.

I alle urner anbringes en meget hårdtbrændt sten med initialer for det krematorium, hvor kremeringen er sket, samt et nummer. Skal urnen ned på en kirkegård, vil stenen være "identifikationen" på afdøde. Skal asken spredes over havet, bør denne sten undlades.

Miljø:

Før i tiden var den mest anvendte urne fremstillet af jern, som over tid rustede, men aldrig helt forgik. Det blev accepteret for det var jo en tradition. Derfor var der heller ikke mange der overvejede at stille krav til indholdet i urnerne.

Den stigende bevidsthed om hvad der belaster vores miljø, har fået mange kirkegårde til at stille krav til de urner, der anvendes i dag. I flere vedtægter er det indført, at urnen skal være nedbrydelig inden for 1. fredningstid på 10 år. Set i dette lys, giver det måske god mening igen at overveje om implantater – der jo ikke forgår, da de jo ikke ruste – skal ned i urnen, og dermed havne på en kirkegård.

Bæredygtighed:

Ordet var sikkert "opfundet" i 2000, men indgik i så fald i mindre grad i overvejelserne. Hele samfundet har i dag fokus på at vores forbrug skal være mere eller mindre bæredygtigt. Vi skal have styr på vores forbrug og ikke mindst på hvad vi efterlader. I dag er det utænkeligt ikke at kildesortere med henblik på genbrug.

En hel del af de indopererede implantater er fremstillet af ædelmetaller, som udvindes i miner i blandt andet Afrika. Titanium er en væsentlig bestanddel, og dette ædelmetal bruges i mange industrier, og kan nemt smeltes om og genbruges.

Mængder:

Der er ingen tvivl om at omfanget af operationer, hvor vi får indopererede implantater er steget kraftigt i de sidste 20 år. Vi konstaterer det i krematorierne, hvor vi dagligt ser omfanget.

Vi har som sagt ikke tal for mængderne i 2000, men ved fra tal fra Sverige og Norge (efter at de ændrede deres lovgivning), at der indsamles i gennemsnit 0,2 kilo metal pr. kremering (tallet er for 2021), der kan genanvendes. Det svarer i Danmark til 9,7 tons på årsbasis, der kan genanvendes.

Økonomi:

DKL har ikke nogen holdning til hvordan en større indtægt fra salg af implantater skal anvendes. Den nuværende ordning er enkel at administrere, men er der politisk holdning til en anden model, ligger det lige for.

Svar fra Kirkeminister Ane Halsboe-Jørgensen

"Tom Olsens henvendelse til Folketingets Kirkeudvalg indeholder et ønske om at gøre udvalget opmærksom på nogle problemstillinger i forbindelse med de danske krematoriers bortskaffelse af implantater efter kremering. Reglerne herom er fastsat i Kirkeministeriets cirkulære nr. 13230 af 24. januar 2001 om proteser o. lign., der ikke kan anbringes i askeurner. Reglerne er dermed over 20 år gamle, og jeg er enig i, at der kan være anledning til at se på dem igen."... "Jeg vil derfor henvende mig til Det Etske Råd og anmode Rådet om en udtalelse." ■

MULIGHED FOR GÆLDSINDDRIVELSE

Af Sasja Vagnild, SAVA@km.dk
Kontorassistent, Grøndalslund Kirkegård

Den nye lov om inddrivelse af gæld til det offentlige gør, at gælden kan blive inddrevet via løntilbageholdelse og ikke kun én gang årligt via overskydende skat. På Grøndalslund Kirkegård oplever vi, at fordringshaverportalen rent faktisk virker; vi får penge ind fra kunder, som har skyldt os penge siden april 2016.

Jeg startede som kontorassistent på Grøndalslund kirkegård i april 2019. Jeg havde aldrig arbejdet inden for dette område før, og derfor var der en masse der skulle læres. Jeg blev lært op af kirkegårdsleder Charlotte Nordman, som til min fordel var rigtig dygtig i Brandsoft. Et af hendes specifikke krav til mig, var at jeg skulle på Excel kursus, og senere i artiklen forstår i hvorfor ☺

Efter nogle måneder, skulle jeg sættes ind i rykkerproceduren. Jeg kunne se vi havde nogle kunder, som allerede havde fået sendt deres udestående til SKAT. Dette blev gjort ved at man skulle udfylde et Excel ark, som næsten krævede en akademisk uddannelse for bare at kunne forstå og udføre. For selvom jeg er ung, har gå på mod og faktisk ikke lader mig slå ud af udfordringer, så måtte jeg opgive at forstå deres Excel skema.

I forbindelse med at jeg er startet på en akademisk uddannelse i offentlig forvaltning og administration, skulle jeg skrive en opgave omkring samarbejde mellem kirkegårds-kontorerne. Her ringede jeg rundt og talte med mange forskellige kirkegårde, både store og små - og hver gang kom vi ind på inddrivelse af gæld til SKAT. Her fik jeg et billede af, at ikke særlig mange kirkegårde bruger inddrivelsesportalen i SKAT, hvilket vil sige at de faktisk har en masse ubetalte regninger og derved manglende indtægter. Det synes jeg er ærgerligt, for hvorfor skal kirkegården yde en service uden at få betaling for det?

Vi har, som sikkert mange af jer også har, en del kunder der ikke rigtig får betalt deres udestående til kirkegården. Der har gennem tiderne været forskellige metoder til at inddrive skyldnerbeløb. I 2017 blev der åbnet en fordringshaverportal, som kirkegårdene kunne benytte. Det morsomme var så bare at selvsamme portal var blevet lukket i 2015. Og så skulle man bruge det omtalte Excel ark for at kunne få gælden inddrevet. Så lige vidt var vi alle...

Fordringshaverportalen

I 2020 blev fordringshaverportalen åbnet igen, hvilket gør arbejdsgangen enklere, ved at vi nu selv kan oprette fordringerne i fordringshaverportalen. Så det famøse Excel ark er taget ud af ligningen. For at kunne komme i gang med fordringshaverportalen, skulle vi igennem en lille undervisningsvideo, hvor en medarbejder fra SKAT viste os, hvordan man skal gøre. Efter at have set den, kunne vi selv gå i gang.

Ja ja, tænker du, og hvordan gør man så det?

Jeg vil nedenfor, forsøge at give jer et enkelt overblik over hvordan man gør - og hvad der skal til for at det juridiske er på plads.

Del nr. et

Når vi modtager en digital dødsanmeldelse om en kommende urnenedsættelse eller kistenedsættelse, er det vigtigt at vi indgår en aftale om et prisoverslag med anmelder/debitor. Hvilket gravsted, ned sættelse og eventuelle legater. Denne aftale skal være på skrift, så vi har debtors underskrift eller accept via mail. Nu har vi dokumentationen i orden. Se næste side.

GRØNDALSLUNDKIRKEGÅRD

Anders And
Fedtmulevej 13
9999 Andeby

F.Æ.U. blanket

Afdødes navn: Andersine von And	Fødselsdato: 11.11.1911 - xxxx
--	---------------------------------------

Aftale om køb af gravplads på anonym fællesgrav

Afdøde nedsættes i den anonymes fællesgrav afd. U (gammel fællesgrav)

Brugsretten erhverves med 10 År 5 Måneder

Der gælder følgende regler

Urner skal være af miljøvenligt og letforgængeligt materiale (papir, bark eller plantefiber).
Blomster kan lægges på afdelingernes brøstensbelagte blomsterpladser.
Prisen for gravstedet beregnes efter afdødes medlemsstatus og bopæl. **NB!** Se beregningen nedenfor.
Gravstedet kan ikke fornyes.
Det er ikke muligt at være med til urnenedsættelse.
Vi gør opmærksom på at nedsættelse af urnen er med en fredning på 10 år.
Hele vedtægten for Grøndalslund Kirkegård kan ses på hjemmesiden. www.Groendalslundkirke.dk.
Aftalen indgås med forbehold for myndighedens afgørelse, og under hensyntagen til afdødes tilhørsforhold til kirkegården.

Obs! Nedestående pris er gældende jf. vedtægterne

Nedsættelse i anonym plæne	Oplysninger om afdødes medlemstatus samt sidste adresse					
	Medlem af folkekirken				Ikke medlem	
	Vnr	Rødovre Kommune	Vnr	Anden kommune	Vnr	Ikke medlem
1 Urneplads i plæne						
Brugsret 10 år.	1051	1.180,00	1051	1.180,00	1051	1.180,00
Tilskud brugsret 10 år.	1251	-1.180,00	1151	-590,00		0,00
Urnedesættelse pr. stk.	1303	1.076,00	1303	1.076,00	1303	1.076,00
Tilskud til urnenedsættelse	1323	-1.076,00	1313	-538,00		0,00
Obligatorisk ydelse græs pr. år.	8051	336,00	8051	336,00	8051	336,00
Indeværende år		140,00		140,00		140,00
Samlet pris i 10 år		3.500,00		4.628,00		5.756,00

Ovenstående som modtager denne formular er anmelder af dødsfaldet eller kontaktperson jf. personregistrering.dk, og vil modtage meddelelse om nedsættelse og faktura for nedsættelsen. Er dette ikke korrekt bedes De venligst henvende Dem til kirkegårdskontoret snarest muligt.

Dato: ____/____/20____ Underskrift: _____

GRØNDALSLUND KIRKEGÅRD • Schweizerdalsvej 50
2610 Rødovre • Tlf.: 36707400-#3 • CVR/SE nr. 55638519

Obs! Der tages forbehold for eventuelle fejl og mangler
H:\Bestillingsformularer\Formularer - urnegravsteder

Så sætter vi urnen ned og først derefter sender vi en faktura.

Vi anbefaler på det kraftigste at I indfører GIAS lokalfaktura. Derved slipper I for at sende en separat GIAS regning ud, hvor der står tilbud. Det er muligt mange af jer ikke oplever, at det er noget problem, men her på vestegnen er det helt normalt, at GIAS giver anledning til misforståelser, fordi der står tilbud.

Her er et overblik over hvordan vi gør:

- Anmeldelsen kommer via digital dødsanmeldelse.
- Vi laver et overordnet prisoverslag til nedsættelse, med kundens underskrift eller elektronisk accept.
- Urnen eller kisten kommer i jorden.
- Efter nedsættelsen sender vi fakturaen ud.
- Debitor betaler ikke.

Så skal vi i gang med rykkerproceduren. Det er vigtigt at I kan dokumentere overfor SKAT, at I har fulgt en rykkerprocedure.

- Efter 11 dage fra forfaldsdato, sender vi rykker nr. 1, som vi laver via Brandsoft "debitor, rente/rykker". Betalingsfrist 3 dage.
- Debitor betaler ikke.
- På dag 25 efter forfaldsdato, sender vi rykker nr. 2, som vi laver via Brandsoft "debitor, rente/rykker". Betalingsfrist 3 dage.
- Debitor betaler ikke.
- På dag 42 efter forfaldsdato, sender vi rykker nr. 3, som vi laver via Brandsoft "debitor, rente/rykker". Betalingsfrist 3 dage. Her bliver de oplyst om, at hvis denne faktura ikke bliver betalt, vil deres gæld blive fremsendt til inddrivelse via SKAT.
- Debitor betaler ikke.
- På dag 59 får debitor brev om at deres udestående er sendt til SKAT, og at deres gravsted, hvis de har et individuelt gravsted, overgår til kirkegården uden mulighed for generhvervelse.

Det var første del. Kan ifølge med, ellers læs det en gang til ☺

Del nr. to

I skal have en adgang til fordringshaverportalen. For at kunne logge ind på denne, skal I have en medarbejder signatur. Hvis ikke I har den, kan I ikke få adgang til fordringshaverportalen. Når I har fået en medarbejder signatur, skal I kontakte gældsstyrelsen på tlf. 72 37 16 45 eller mail fordringahaver@gaeldst.dk, for at de kan give jer en adgang til systemet, samt en introduktion til portalen. Et godt råd: Husk vand, chokolade og gør det først på dagen ☺

Så er vi i gang:

- Log ind på <https://www.gaeldst.dk/forandringshaver/> og scroll ned til Forandringshaverportalen.
- Log ind i portalen via NemID/medarbejdersignatur.
- Du er nu inde i portalen ☺

For at få et indblik i hvordan man opretter en fordring, har gældsstyrelsen inde i forandringshaverportalen lavet nogle guides til hvordan man opretter en fordring. Da jeg synes den er svær at forstå, har jeg lavet min egen guide, som I gerne må få hvis I vil.

Her er et lille udsnit af proceduren. For ikke at give jer sved på panden skriver jeg ikke den hele, da den jeg kan sende til jer er meget udførlig, inkl. billeder. Men det vil optage for meget plads i artiklen ☺

- Klik på opret fordring (markeret med grøn)
- Vælg oprettelsesscenario: "Hovedfordring inkl. Én eller flere relaterede fordringer"
- Indtast cpr nummer.
- Indtast fulde navn på skyldner (hvis den bliver grøn, har du skrevet korrekt navn)
- I fordringstype vælger du "Folkekirkeligt bestyrede kirkegårde".
- I Eget reference nummer, skriver i fakturanummeret.
- I stiftelsesdato skriver du hvilken dato du første gang lavede fakturaen.
- I periode skriver du hvilken dag fakturaen er lavet og hvilken dato gravstedet udløber.
- Oprindeligt hovedstol er beløbet uden rykker og evt. renter.
- Beløb til inddrivelse er det samme som ovenstående.
- I renteregul vælger du "BLANKT"
- I rentesatskode vælger du "BLANKT"
- I beskrivelsen skriver du hvad regningen er; f.eks. Urnenedsættelse på anonym fællesgrav, afd. X nr. xxx inkl. 10 års brugsret + løbende rest år.

Vi oplever at det rent faktisk virker, vi får penge ind fra kunder, som har skyldt os penge siden april 2016. Den nye lov om inddrivelse af gæld til det offentlige gør, at gælden kan blive inddrevet via løntilbageholdelse og ikke kun én gang årligt via overskydende skat.

Jeg håber I har fået et billede af, at det rent faktisk kan lade sig gøre, selvom det umiddelbart kan lyde og virke uoverskueligt. Brug de guides der ligger i forandringshaverportalen, eller kontakt mig, så skal vi nok få skubbet jer i gang ☺ ■

 JOHN DEERE

**En traktor -
Mange muligheder**
John Deere 2026R

STAMA **STAMA MULTI TRUCK**
Støvsug og ideel til kirkegården

 Waterkracht

**Ukrudtsbekæmpelse
uden kemikalier**

For den professionelle bruger

FÅ GODE RÅD OG VEJLEDNING

- book en demo eller et møde

Leif på tlf. 20 54 69 66
lm@havdrup-maskinforretning.dk

Børge på tlf. 51 29 41 69
bg@havdrup-maskinforretning.dk

**A/s HAVDRUP
MASKINFORRETNING**

Salbjergvej 4 - 4622 Havdrup - Tlf. 46 18 55 44

Se mere på www.havdrup-maskinforretning.dk

Vi tager forbehold for eventuelle trykfejl

Bæredygtigt og smukt gravminde

Gravvasens dele er produceret af bæredygtige materialer. Den udvendige cylinder og låget er udført i aluminium. Det gør dem slidstærke og sikre, at de kan genanvendes til andre formål.

Den indvendige blomstervase er udført i genbrugsplast fra brugte fiskegarn.

De udsmykkede låg er udført i rene materialer; ler, glas, granit, kobber eller bronze.

Til al emballage er brugt FSC mærket pap.

Lysvase

Blomstervase

GRAVVASEN®

Se de mange muligheder eller kontakt os her
www.gravvasen.dk · info@gravvasen.dk

FORSØGET PÅ AT LØFTE DEN GRØNNE OMSTILLING - I

Af Jeppe Hedegaard Jeppesen <JHC@km.dk>
Administrationschef og kirkegårdsleder, Ølgod Kirke og Kirkegård

Fælles for de grønne tiltag er, at vi forsøger at indramme dem og skabe linjer, der viser at det er bevidste handlinger og ikke dovenskab.

Vi skal være meget opmærksomme på at fortælle om de grønne tiltag; hvorfor vi gør det og dermed måske komme skeptikere i forkøbet.

På Ølgod og Bejsnap kirkegårde har vi gennem nogle år arbejdet med at fremme biodiversiteten. Det er sket gennem både store og små tiltag, der har kastet megen erfaring af sig. En overordnet erfaring er, at information, inspiration og vejledning er en vigtig del af at få den grønne omstilling til at lykkes.

Vi har som mennesker vænnet os til at se at se haver og grønne anlæg, som er trimmet, har eksotiske planter og er med store monokulturer af tætslået græs. Dette er kirkegårdene et rigtig godt billede på - og jeg tror at vi også selv har været med til at fremme dette syn på grønne anlæg. Dette syn er printet så godt ind i os, at det kan være svært at give slip på den kontrol som det "klassiske pæne" grønne anlæg viser.

Grønne tiltag

På Ølgod og Bejsnap kirkegårde har vi arbejdet med at

fremme biodiversiteten i nogle år. Vi har større græsarealer hvor vi er gået over til kun at slå græsset langs kanter, bede og områder hvor vi har sået hjemmehørende vilde urter. Der er anlagt 50 meter kvashegn, oprettet en naturafdeling, men vi arbejder også på de små anlæg (en nedgravet murerbalje med vand, stauder på fællesarealer og tomme gravsteder). Fælles for disse tiltag er at vi forsøger at indramme dem og skabe linjer, der viser at det er bevidste handlinger og ikke dovenskab. Vi er heldigvis langt fra de første, der begynder at arbejde med sådanne tiltag og jeg suger til mig af inspiration og ideer hver gang jeg læser eller hører om grønne tiltag. Det var også derfor jeg sidste år meldte Ølgod Kirkegård til DM i grøn kirkegård, ikke for at vinde, men for at lære om hvordan andre griber udfordringerne an.

Skal den pæne kirkegård virkelig gå først?

Men jeg har også erfaret at det langt fra er alle, der er klar

Kirkegårdens egne anlæg kan være med til at inspirere til grønnere gravsteder.

Insekthoteller behøver ikke at stamme fra det lokale byggemarked

til at vi lukker naturen ind - eller snarere - giver mere plads til den natur, som vi allerede har, på og omkring den ellers velplejede kirkegård. Jeg har fået rigtig mange henvendelser om, hvorfor områder ser forsømte ud. De fleste er enige i at det med biodiversitet er rigtig godt, MEN hvorfor skal det lige være her hvor jeg bor og så lige på kirkegården?

”Det er rigtigt fint med alle de tiltag for biodiversiteten, men kunne man i det mindste ikke have plantet en stor hæk, så vi ikke skal kigge på det?”

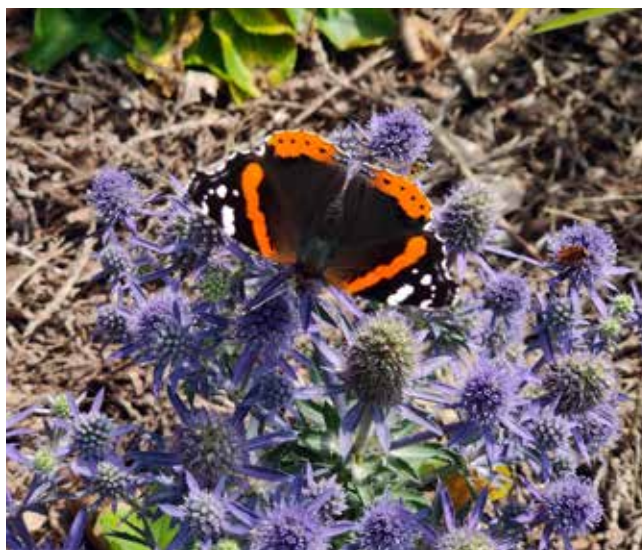
Et godt eksempel er da vi i 2021 stoppede med at slå en centralt placeret græsplæne lige foran kirkehuset i Ølgod. Dette skabte en del opmærksomhed og snak, både i byen og i menighedsrådet. Her blev det besluttet, at vi fortsat skal arbejde aktivt med at fremme biodiversiteten, men

denne plæne skulle helst være slået.

Information og inspiration

Vi har rigtig mange dygtige hoveder og hænder rundt på kirkegårdene, dem skal vi bruge til at skabe mange forskellige anlæg, som forhåbentlig kan inspirere besøgende til at se hvad de selv kan gøre i deres egne haver. Det kan være alt fra en krukke, et vildbed, til en hel have med plads til naturen. Jeg mener at kirkegårdene har mulighed for at vise at der er mange måder at imødekomme biodiversiteten og den grønne omstilling på. Vi kan lave et lille anlæg på et tomt gravsted med en balje vand og en brændestak, til de større tiltag, som hvordan vi slår en græsplæne, lave et kvashegn, vise kreative måder at lave et insekthotel, som ikke blot er det klassiske der er købt i det lokale byggemarked.

Vi skal dog være meget opmærksomme på at få fortalt om

disse tiltag, så vi kan være med til at inspirere besøgende, menighedsråd og kollegaer fra andre kirkegårde. Med formidling og erfaringsudveksling, kan vi blive inspireret og måske være heldige at inspirere andre. Men også komme skeptikere i forkøbet, og måske få dem til at forstå hvad det er vi har gang i: Et citat fra en besøgende "Det er rigtig fint med alle de tiltag for biodiversiteten, men kunne man i det mindste ikke have plantet en stor hæk, så vi ikke skal kigge på det?".

Gravsteder og grøn omstilling

Jeg er så heldig at have en personaleflok, som har en fælles forståelse for at vi skal gøre noget - og som også gerne vil gøre noget. De er med til at skabe den gode fortælling om hvordan vi arbejder for at fremme biodiversiteten. Et eksempel på dette er et fælles mål, hvor vi arbejder hen

mod at halvere gennemsnittet af arealet med perlesten, når vi anlægger og omlægger gravsteder. Herved kan vi mindske den CO₂ tunge resurse som er grus, samtidig vil det give gravsteder og kirkegårdene et mere frodigt udtryk, med plads til biodiversitet.

Men hvordan gør vi så det, når det ikke er os, som bestemmer hvordan gravstedet skal se ud? Her kommer både formidling og visualisering ind i billedet. Det er vigtigt at vi fortæller de pårørende til gravstederne, om hvilke muligheder der er, i forbindelse med et gravsteds anlæg. Samtidig virker det rigtig godt hvis man kan vise eksempler; det kan være gravsteder, men også anlæg på kirkegården, hvorfra man kan bruge elementer. Måske der kun skal laves en smal sti af grus, eller skal der være stauder bag gravstenen?

Der er ikke noget galt med at et gravsted er anlagt med perlesten og opstammede planter; de pårørende skal bare være informeret om, at et grønnere gravsted også er tilladt.

Små, men gavnlige detaljer kan fx være en nedgravet murerbalje på et tomt gravsted.

En øjenåbner

En historie fra mit eget liv, som blev en øjenåbner for mig, var i forbindelse med et dødsfald i familien. Jeg fik lov til at stå for at anlægge gravstedet. Jeg gik en tur med familien på den pågældende kirkegård, hvor vi snakkede om hvordan gravstedet skulle se ud. Min familie kom med et "klassisk" forslag: Noget opstammet på begge sider af stenen og to mindre buske forrest på gravstedet. Jeg foreslog om vi ikke i stedet skulle tage udgangspunkt i den afdøde, som elskede haven og blomster og jeg foreslog derfor at vi kunne plante stauder fra haven bag stenen og så lave en mindre belægning med grus. Svaret fra min familie var: Må man det?

Her gik det op for mig - og et hurtigt kig rundt på Ølgod og Bejsnap kirkegårde bekræftede min tanke: Det "klassiske"

gravstedsanlæg har skabt en norm for, hvordan mange tror et gravsted skal se ud. Derfor er det vigtigt at tage dialogen med de pårørende, og fortælle om mulighederne. Der er intet galt i, hvis de pårørende ønsker et klassisk anlæg med opstammede planter og perlesten, når bare de ved, at det også er tilladt med et alternativ, som kan være mere grønt og frodigt.

Efter aftale med Jeppe Hedegaard Jeppesen, er artiklen delt op, for at give bedre plads til billeder og de mange gode idéer. I det næste nummer af KIRKEGÅRDEN kan du læse mere om de grønne tiltag på Ølgod og Bejsnap Kirkegårde. ■

HENNECKE
Stauder

Tlf: 21 73 29 90
Info@henneckestauder.dk
www.Henneckestauder.dk

K&S Tree Care ApS

Certificeret træpleje

Kim Poulsen
Mobil 40 32 11 90

Lunikvej 9
2670 Greve
Tlf. 43 45 11 90

ks-treecare.dk

WEIDEMANN

designed for work

Masser af udstyr i dansk topkvalitet fra Nesbo

Weidemann minilæssere er kraftfulde hjælpere med et stort udvalg af udstyr til kirkegårdsarbejdet:

- Lave og smalle passager klare uden problemer.
- Vridningsfast læssearm til præcist arbejde og utrolige løftehøjder.
- Høj drivkraft. Stor manøvredegtighed.
- Enkelt skift af redskab uden udstigning af maskinen.
- Kombiner motor, førerplads, dæk mv. til jeres opgaver og behov.
- Let at transportere på anhænger.
- All-round maskiner til alle årstider.

Jylland/Fyn
86 43 49 00

Sjælland
46 15 36 00 / 57 61 46 67

www.stemas.dk stemas@stemas.dk
STEMAS
member of JMM GROUP

Digitalt Kirkegårdskort

- Opmåling
- Kort
- Plejeplaner
- Rådgivning
- Protokoller
- Afsætning
- Ajourføring
- Nummerering
- 25 års erfaring

Landinspektørcentret A/S
Nygade 46 - 7400 Herning - tlf. 97 12 36 88
herning@lcdk.dk - www.lcdk.dk

Schäffer

2428 SLT
Kompakthed og styrke i skønneste forening!

- KUN 89 cm bred
- KUN 189 cm høj
- MEN løfter 1000 kg på palle helt til top!

WWW.SCHAEFFER.DK
☎ +45 99 28 29 30
HELMES

KOMPAKT & STYRKE

LAGERFØRENDE FORHANDLERE

- Anker Bjerré, Holstebro..... 97421010
- Almas Park & Fritid, Aalborg..... 96330300
- A.P. Jørgensen, Ribe..... 75420977
- Farsø Maskinhandel..... 89833222
- Glamsbjerg Maskin Center..... 64721460
- Hans Holm Maskinforretning, Tinglev..... 74644094
- Hansens Auto & Maskinservice, Esbjerg..... 22537211
- Haldsten Maskiner..... 26296588
- Henrik A. Fog A/S..... 43966611
- Helms TMT-Centret, Herning..... 69282330
- Helms TMT-Centret, Aarhus..... 89399388
- Helms TMT-Centret, Ringsted..... 57811100
- Maskincenter Roskilde..... 46367202
- Midtdjurs Traktorlager A/S, Nimtofte..... 86398480
- O. Søndergaard & Søner, Otterup..... 94851102
- Sivertsen A/S, Roskilde..... 4675 5522
- Sivertsen A/S, Bornholm..... 56947450
- Veggerstev Landbrugs & Maskinservice ApS..... 24600050

Schäffer CONSTRUCTION
DIN KOMPROMISLØSE HJÆLPER
NÅR ARBEJDET BLIVER RIGTIG TUNGT!

ENKELT OVERSKUELIGT ÆSTETISK

Nyt digitalt kirkegårdskort

LE34's basispakke er skræddersyet til små kirkegårde
- du betaler ikke for mere, end du har behov for.

Overfløjet med drone

Vi droneflyver kirkegården og skaber et digitalt kort, der er så tydeligt, at du let kan se indretningen af gravstedet, når du sidder på kirkegårdskontoret og zoomer ind på kortet. Du får også papirudgaver af kortet - lige til at hænge op.

RAPPORT OM BIODIVERSITET I AARHUS NORDRE PROVSTI

Biolog og museumsinspektør Morten D. D. Hansen og provst Esben Thusgård, diskuterer biodiversitet på Vejlbj kirkegård.

I et samarbejde mellem Naturhistorisk Museum Aarhus og Aarhus Nordre Provsti, er der udarbejdet en rapport, der dels beskriver biodiversiteten på de enkelte kirkegårde i provstiet, men også giver anbefalinger til hvordan biodiversiteten kan øges; både generelt og helt specifikt for den enkelte kirkegård.

Kortlægning

I løbet af foråret 2022 blev 14 kirkegårde og 2 grønne områder i Aarhus Nordre Provsti gennemgået af biolog Morten D. D. Hansen fra Naturhistorisk Museum og de lokale menighedsråd og kirkegårdsmedarbejdere. I gennemgangen blev de enkelte kirkegårde kortlagt i forhold

Risskov Kirke

	<p>Natur-kontekst Risskov Kirke ligger i den sydøstlige del af Risskov, meget tæt på Ris Skov og i et gammelt villakvarter, hvor der tidligere har været frugtplantager. Der er mange gamle træer i området og en relativt lang landskabelig kontinuitet, og naturpotentialer er derfor ganske højt.</p>
	<p>Generelt udtryk Risskov Kirke giver et generelt varieret indtryk med et øvre parti, der er ældre og mere parkagtigt end de nederste, yngre arealer. Der er meget klassisk kirkegård, men der arbejdes målrettet med naturforbedrende tiltag nærmest overalt.</p>
	<p>Urter, krydderurter til selvpluk mv. På de nederste, åbne arealer vil man med fordel kunne overvejes, om man kunne etablere bede med timian, merian, salvie, løvstikke og bærbærende buske til eventuelt selvpluk. Området er meget velegnet til bestøvende insekter, og der er mange redemuligheder.</p>
	<p>Have, park og kirkegård Kirkegården bærer præg af en havetradition, som skaber mange forskellige levesteder i hjørner og aflukker, og bortset fra at supplere med flere urter og bærbærende buske vurderes det ikke, at der er behov for specielle naturforbedrende tiltag her.</p>
	<p>Tæt vedbendkrat Blomstrende vedbend er en fantastisk nektar- og pollenkilde i efteråret, og det er generelt vigtigt, at sådanne kratstrukturer opretholdes.</p>
	<p>Præstens have - fuldmandsslåning En del af græsplænen ligger allerede hen som "vild", men udfordringen på god lerjord er, at græsset meget hurtigt bliver vissent og højt. Her vil tilfældig græsslåning på en tredjedel af arealet hver anden uge medvirke til et mere varieret udtryk.</p>
	<p>Insekthoteller På kirkegården er der – som eneste sted i provstiet – allerede opstillet større insekthoteller. Det anbefales at fortsætte arbejdet, gerne langs sydvendte mure og i læfyldte hjørner med solindstråling.</p>

Eksempel fra rapporten: Kortlægning og handlingsmuligheder, Risskov Kirkegård.

til fokuspunkter og særlige forhold, der f.eks. tager højde for drift, historik, naboskab og andet. For selvom målet er, at kirkegårde skal "gentænkes" som grønne, rekreative områder, skal det også ske i respekt for den arv, som de enkelte kirker og kirkegårde repræsenterer.

Rapport

Resultatet er blevet en spændende rapport, der – udover de specifikke anbefalinger til provstiets kirkegårde - også kommer med mange gode, generelle anbefalinger til, hvad man kan/skal tage med i overvejelserne, når man gerne vil gøre sit til at øge biodiversiteten på sin egen kirkegård. Inden man går i gang med alverdens grønne tiltag, er det fx vigtigt at tænke over, hvilket miljø kirkegården er omgivet af: Er det et landbrugsområde, industri, villakvarter eller stenbro? Omgivelserne har indflydelse på, hvilke former for dyre- og insektliv, der er mulighed for at tiltrække - og som det kunne give mening at indrette levesteder til - helt lokalt.

Kirkegårdens variation

Kirkegårdene har generelt en stor variation på et koncentreret område; her finder man ofte både stendiger, store træer, buskadser, blomstrende planter, græs, grus og meget andet, som kan give gode levesteder til et varieret dyre- og insektliv, hvis de får plads og rum. Rapporten giver mange gode anbefalinger til hvordan det yderligere kan understøttes; med bl.a. bevarelse af gamle træer, etablering af

stenbunker og kvasbunker, plantning af buske, træer og stauder, opsætning af fuglekasser, fuldmandsslåning og meget andet. Rapporten indeholder også en liste over planter, der er velegnede til at understøtte biodiversiteten.

Formål

Rapporten er tænkt som et redskab for den enkelte kirkegård i provstiet, til at iværksætte målrettede handlingsplaner, hvor der er fokus på de konkrete biologiske effekter helt lokalt.

Det er også håbet, at rapporten kan bruges som inspiration mange andre steder i det kirkelige landskab, hvor der tænkes i biodiversitet og den grønne omstilling. ■

Læs rapporten

Rapporten kan downloades på https://www.fkaa.dk/fileadmin/group/77/Billeder/Samarbejde/Rapport_om_Biodiversitet_Aarhus_Nordre_Provsti.pdf

Yderligere information

Esben Thusgård
Provst – Aarhus Nordre Provsti
Folkekirken i Aarhus
Tlf. 51 14 73 87
E-mail: etk@km.dk

Morten D. D. Hansen
Museumsinspektør, Biolog
Naturhistorisk Museum Aarhus
Tlf. 61 55 51 47
E-mail: mortendd@molslab.dk

Bo Skaarup
Museumsdirektør
Naturhistorisk Museum Aarhus
Tlf. 86 12 97 77
E-mail: bs@natihist.dk

PYNTE-GRUS

til gravsteder og gange m.m.

Blålyse/brune søsten (runde) mv.
i str. 4-8 mm og 8-12 mm

Sand/muld 0-3 mm

Leveres i store og små partier

Leveres også i bigbag

Østerild Grusværk

v/Søren Agesen, Bromøllevej 15, 7700 Thisted
Tlf. 23 43 40 11 / grusmand@hotmail.com

Rimas Last Truck 100% EL 8 timers drift
2WD / 4WD Lasteevne 1500-2500 kg.

Vi tilbyder flere typer elektriske
varmtvandsanlæg

Cast læsser 100% elektriske
Løfteevne 1200 kg.

Rimas Last Truck 100% EL med dumper lad

Rimas Løgstør ApS

Søster Svendstrup Byvej 4

DK 4130 Viby Sjælland

Mail : rimas@rimas.dk

+45 61162284

Rimas Løgstør ApS

Falstervej 2

DK 9670 Løgstør

Mail : rimas@rimas.dk

+45 96660399

INDTRYK FRA FORENINGEN FOR KIRKEGÅRDSKULTURS ÅRSMØDE

Af Lone Hage Rasmussen, lone.vhkirker@gmail.com
Graver, Himlingøje og Vråby kirkegårde

Jens Dejgaard Jensen varetager Foreningen for Kirkegårdskulturs sekretariat. Foto: Lone Hage Rasmussen.

Landskabsarkitekt Lone van Deurs; en navnesøster med markante meninger. Foto: Lone Hage Rasmussen.

Jeg er forelsket, i foreningen for kirkegårdskultur. Tænk, en forening der dyrker min interesse.

Jens Dejgaard Jensen er ansat administrator, og det gør han godt. Jeg fotograferede manden, der lignede en cowboy med hatten, den rødtertede skjorte, skægstubbene, jakken. Tilmed havde jeg fået Ærøskøbings gamle gaslampe med bag ham på billedet, det passede så fint sammen. Tidligere kirkegårdsleder og ferm til budgetter, hjemmeside og årsmøde arrangør. Det er også ham der tager imod indmeldelser, og sender årsskrift ud.

Åbn kirkegårdslågen

Sommetider slår bongo trommerne og sladderer løber indover de små hække, ulven kommer, alt skal måles op, vi er for dyre på kirkegården, alt skal nedlægges og være

græs. Måske er det kontorchefer i kirkeministeriet, måske en provst der elsker tyske græsplæner, måske frygtsomme ansatte, sladder. Skal vi ikke vise dem noget bedre? Som Elof Westergaard sagde på årsmødet, så må vi åbne kirkegårdslågen og fremme udviklingen. Folk kommer ikke ind i kirken søndag, de kommer gennem lågen mandag og ønsker rum til refleksion med plads til sorgen. Byder vi på en kop kaffe på kirkegården og udviser næstekærlighed, kommer de måske også ind af den næste dør til kirken.

Kultur og natur

Lone van Deurs, landskabsarkitekt, holdt foredrag på årsmødet. Min navnesøster, lille kvinde med en markant mening og meget god og interessant at se i virkeligheden. Hun startede med at fortælle om begravelsestraditioner

Bregninge Kirkegård. Foto Anders Beck Larsen.

Marstal Kirkegård. Foto Anders Beck Larsen.

.....

Rise Kirkegård. Foto Anders Beck Larsen.

Ærøskøbing Kirkegård. Foto Anders Beck Larsen.

Svendborg Assistens Kirkegård. Foto Anders Beck Larsen

.....

gennem tiden, kom også ind på Exner fredninger. Han formåede frivilligt på bare 3 år at få fredet 2000 kirkers omgivelser, uden økonomisk dispensation til dem! Hun viste billeder af en række gravsteder, man havde fjernet forhækken og det halve af hækken, måske for at få bredere stier til store maskiner. Det lignede et sår med ar, der ikke ville heles. Hun synes, vi skal passe på med blandede bolcher. Er naturen vores nye religion? En takshæk er også natur, der kan fx være biller i.

Træer

Fanny Møller, et navn der vækker genklang hos mange i Fyns stift da hun er konsulent der. Jeg er vild med hende kort sagt! Stemmen der så klart og sikkert talte os alle op hos den perfekt udseende kvinde gør nogle mennesker oplivede og andre igen frygtsomme. Hun har sin mening om især træer. Jeg er så enig så enig, desværre er der nogle der ikke bryder sig om træer, eller som elsker stynede træer! Hvem kan sige sig fri for at have et formklippet træ, måske

en hel allé? Hun kaldte dem for flødebollertræerne. Var de store måtte det være Spangsbjerg flødebollerne. Kasseklippede træer kan være flotte men hvis Gud havde ønsket firkantede træer havde han skabt dem sådan!

Det er ikke nok kun at have penge til at plante træer. I budgettet skal opbygningsbeskæring og plejen af træerne med, det er afgørende for al fremtid. Nogle kirkegårde er begyndt at ligne et motorvejsnet med de brede gange hvor alt der er i vejen bliver hevet op for de store maskiners skyld.

Hun tog fusen på en provst der havde udtalt sig om træfældning: "Jeg kommer på søndag og prædiker i kirken", spørgsmålstegn fra ham, "Jo for hvis du med din uddannelse kan prædike kirkegårdsbeplantning, så kan jeg også med min uddannelse prædike på søndag"! ■

Kom forbi vores 3500m² showroom i Låsby
Nordeuropas største showroom med nye og brugte minilæssere

AVANT
Danmark

FLERE MODELLER TIL KIRKEGÅRDEN – FRA 105.000,-

Over 20 forskellige modeller

- Fra 700 kg – 2.540 kg egenvægt
- Både diesel, el, gas og benzin
- +270 forskellige redskaber

Græsklipper

Miljørive

Løvsuger

8" slange tager granafdækning

AVANT
Danmark

Jylland: 8695 7522 – Århusvej 12, 8670 Låsby
Sjælland: 5965 6037 – Industrivej 17, 4534 Hørve

Se alt udstyr på hjemmesiden:
www.avant.dk

ITCC 2022

Verdensmesterskabet i Træklatring 2022 afholdes i Fælledparken d.10-11. september 2022.

ISA (International Society of Arboriculture) afholder WM 2022 i Fælledparken d. 10-11. september hvor Dansk Træplejeforening i samarbejde med den Svenske og den Norske Træplejeforening er dem, der står for det praktiske arbejde i forbindelse med arrangementet. Her vil de bedste træklatrere fra hele verden (en kvinde og en mand fra hvert land/chapter) kæmpe om titlen som verdensmester.

Konkurrencen består af 5 discipliner og en master(finale).

- *Arbejdsklatring*: Her skal klatrerne rundt i træets krone til forskellige poster.
- *Redning*: Her skal klatrerne redde en tilskadekommen klatrer ned fra træets krone.
- *Kasteline*: Her skal klatrerne opsætte reb i træets krone fra jorden, som de kan bruge til adgang i træet.
- *Hurtigklatring*: Her skal klatrerne hurtigst muligt klatre op til træets top.
- *Ascent Event*: Her skal klatrerne klatre på reb op til en fastsat højde.

De klatrere som går i masteren (finalen) er dem som har scoret flest point sammenlagt på de 5 discipliner, de 5 bedste mænd og 3 bedste kvinder.

Masteren foregår ved at der startes fra jorden hvorefter klatrerne skal op i træet og ud til forskellige poster, ned igen, og så tage sit udstyr ud af træet.

Deltagerne bliver bedømt af et hold på 5 dommere ud fra et fast regelsæt.

De bedømmes på tid og på alt hvad de foretager sig. Verdensmesterskabet blev første gang afholdt i USA i 1976 og det er kun anden gang det afholdes i Europa (første gang i 1998 i England).

På pladsen vil være stande fra firmaer som servicerer træplejeindustrien ligesom ISA/Dansk Træplejeforening vil have stande hvor man kan få en snak om træpleje samt få div. brochurer om træpleje.

ISA er en international forening med afdelinger/chapterer i mange lande. Deres formål er at udbrede kendskabet til pleje af træer/bytræer, støtte forskning, støtte uddannelse samt udbrede faglig viden.

Konkurrencerne starter lørdag kl. 08.00 og foregår til sidst på dagen.

Masteren starter søndag kl. 08.00 og foregår til midt på eftermiddagen, hvor der vil være præmieoverrækkelse. Arrangementet starter d. 6. september med alt det praktiske. Konkurrencen foregår lørdag og søndag. Vi slutter d. 13. september hvor alt vil være opryddet og afsluttet. ■

Du er
hermed
inviteret til:

Kirke og Kirkegårds messen

**Mandag den 29. august 2022
ved Lødderup kirke
Harrehøjvej 56, Lødderup
7900 Nykøbing Mors**

Traditionen tro, er det er os igen en stor
glæde,
at kunne invitere DIG til

KIRKEGÅRDSMESSEN 2022

Du er velkommen til at invitere dine
medhjælpere, menighedsrådsmedlemmer og
øvrige kolleger med til messen. Tag også
gerne din ægtefælle og nabo med!

Messen henvender sig til alle der er
haveinteresserede!

Snak til dine kolleger, fyld bilerne op og kom
og få en dejlig dag på Mors, i selskab med
kirke- og kirkegårdsfolk fra fjern og nær.
Se og hør hvad de forskellige udstillere kan
byde på. Måske kan der netop denne dag
laves en god handel og hentes ny inspiration.

Hele dagen er der mulighed for at købe
sandwich, pølser, drikkevarer, kaffe og
lækkert hjemmebagt kage og nyde det i det
opstillede telt.

Der er naturligvis GRATIS adgang!

Program:

Kl. 10.00:
Udstillerne er på plads

Kl. 10.30:
Kirkegårds messen 2020 åbnes officielt af
sognepræst Steen Sunesen

Hele dagen:

- "Den glade gris" er klar til at sælge pølser og
sandwich....

- I teltet kan der købes kaffe, kage og
drikkevarer....

Kl. 16.00:
Kirkegårds messen 2020 siger TAK for denne
gang – og kom godt hjem!

.....følg med på

www.kirkegaardsmessen.dk

Og facebook: *Kirkegårds messen Mors*
Her kan du se hvem der udstiller i år

NORDISK KONGRES I TAMPERE

Tampere. Foto:
Visa580, GNU Free
Documentation
License

NFKK afholder den nordiske kongres for kirkegårde og krematorier i Tampere i dagene 14. – 16. september 2022. Der er mulighed for at forlænge turen til Finland og Nordisk Kongres med et ophold i Helsinki, hvor man sammen med FDK kan besøge kirkegårde og andre seværdigheder.

Helsinki 11. – 13. september

Hver især tilmelder sig, og bestiller følgende:

- Flybillet København – Helsinki 11/9 kl. 17.20 med SAS og retur 16/9 17.50 med SAS.
- Overnatning på Scandic Grand Central Hotel i Helsinki søndag til tirsdag.
- Overnatning på Hotel Holiday Inn Tampere Central Station tirsdag til onsdag eller på kongreshotel.
- Togbilletter mv. købes på turen. Kontakt evt. FDK's formand, Rikke Nørulf, på tlf. 26 71 65 19 for yderligere information.

Mandag den 12. september

9.00	Hietaniemi Kirkegård
12.30	Hietaniemi Krematorium
13.45	Sibelius monument og Sibelius park
14.30	Tempeliaukio Kirke

Tirsdag den 13. september

10.00	Rauhanummi Kirkegård og krematorium, Hausjärvi (ejet af kirken i Hyvinkää)

13.50	Lepaa herregård, Häme University of Applied Sciences
16.00	Ankomst til Tampere

Program for Nordisk Kongres

Wednesday 14 September 2022

09-11.30	Registration and refreshments
11.30-11.50	Opening of Congress
11.50-12.30	Nordic funeral services from a societal perspective: which influences shaped graveyards in the past, and what are they today?
<i>(Elof Westergaard, Jan Olof Aggedal)</i>
12.30 - 13.15	Finland and her centenary as an independent nation, with special focus on both graves of national heroes and war graves
Lunch
13.15-14.15	Multicultural burial places – how to bring together new and Nordic traditions?
<i>(Örjan Wallin, Åse Skrøvset, Helena Nordh)</i>
15.15 -15.45	Break
15.45 - 16.30	Multicultural burial places, and the challenges and possibilities they hold
<i>(Moderator: Gillis Edman)</i>
16.30-16.45	Conclusion of the day and information on evening activities

18.45	Guided walk to the restaurant from Tampere Hall		
19.45	Dinner		
Thursday 15 September 2022			
9.00-10.00	Land and Soil - the 'good' ground: From football field to a graveyard. Soil and drainage experiences from the extension works of Bromma churchyard, with focus on digging, decay and drainage. <i>(Sara Carlquist, Carolyn Dias Larsson, Inghild Økland)</i>		
10.00-10.30	Break		
10.30-12.00	Management and administration of natural burial places: Challenges in the transition from culturally traditional graveyards to more natural ones. Special focus on the changing views on nature and smart design. (Martina Elisabeth Rahkonen, Thomas Randrup, Magnus Gommerud Nielsen)		
12.00-13.15	Lunch		
13.15-13.45	<i>The churchyard in contemporary literature - how does it reflect the times we live in?</i>		
		13.45-14.30	<i>(Sigurjón Birgir Sigurðsson)</i> Covid19 - an update from the five participating countries
		14.30-15.00	Break
		15.00-16.15	The future significance of graveyards for the living; the changing attitudes towards death as experienced in the five participating nations. Exploration of future forms and conditions of burial, in addition to a consideration on the impact of the burial place on the family and loved ones now and in the future. Could the graveyard be used as a tool for healing? <i>(Anne Kjærsgaard, Pavel Grabalov, Magdalena Nordin)</i>
		16.15-16.30	Conclusion of the day and announcement of Congress location for 2025
		19.00	Dinner
		Friday 16 September 2022	
		9.00-13.00	Machinery exhibition and guided tour by foot at Kalevankangas cemetery.
		13.00-13.45	Lunch
		14.00-15.00	Concert at Tampere Cathedral ■

Helt nye muligheder med **digitalt kirkegårdskort**

Smart nyt kortmodul fra EG Brandsoft gør det nemt at præsentere kirkegårdsdata i en letforståelig grafisk udgave. Det sikrer bedre kommunikation og nemmere planlægning.

- ✓ Nem kommunikationen med kirkegårdens kunder, menighedsrådet og de øvrige interessenter
- ✓ Tydelig registrering af planlagte ændringer
- ✓ Hurtig og håndgribelig disponering af gravstederne

Kontakt EG Brandsoft på 9928 3565 eller skriv en mail til support@brandsoft.dk og hør mere om det nye kortmodul.

Kortmodulet kan bruges i kirkegårdssystemet, på mobil, iPad eller via appen Find Gravsted.

Tidsskriftet KIRKEGÅRDEN

Tidsskriftet KIRKEGÅRDEN er et fagblad for de danske kirkegårde og krematorier. Tidsskriftet henvender sig til alle, der har tilknytning til kirkegårde og her kan man finde inspiration, nyheder og nyttig viden.

Tidsskriftet udkommer 6 gange pr. år og sendes til mere end 900 kirkegårdsfolk landet over.

Et abonnement koster 350,- kr. pr. år

(400,- kr. hvis bladet skal sendes til adresser i udlandet)

Redaktion sætter stor pris på faglige indlæg fra både ind- og udland, ligesom udenlandske firmaer er velkomne til at købe annonce plads i bladet.

For yderligere oplysninger eller bestilling af abonnement:
Se hjemmesiden:
danskekirkegaarde.dk/tidsskrift

Transportere el – benzin – diesel
250 – 1200 kg lasteevne

Vacuumsuger flere modeller

NICODAN

Nicodan Teknik Aps Lysemosen 25, DK – 8600 Silkeborg
Tlf 8757 2055 www.nicodan.dk info@nicodan.dk

MASKINER UNDER BROEN

24.-25. AUGUST 2022 – BEGGE DAGE KL. 9-16

Gammel Strandvej – Middelfart

Arrangør: Maskinleverandørerne – Park, vej og anlæg

Maskiner under Broen er en professionel, grøn maskinmesse og med over 125 udstillere, vil du få det fulde overblik over de overvældende mange muligheder, når det gælder maskiner og udstyr til den grønne branche.

Vi ses i august til Maskiner under Broen – stedet hvor fagfolk møder fagfolk!

- Rekord mange udstillere – rekordstort udstillingsareal
- Miniseminarer – bliv fagligt opdateret
- Gratis adgang
- Nem tilkørsel og gode parkeringsforhold

Hent din gratis billet på

maskinerunderbroen.dk

“Alle mine medarbejdere får mulighed for at tage med til messen, for man kan jo ikke få gode idéer alene.”

*Knud Hoeg Rasmussen
Entrepriseleder Kolding Kommune*

“Virkelig positivt – god overskuelig messe”

Besagende

LEDERKURSUS

FDK afholder lederkurset modul 1 i dagene 10. – 12. oktober 2022

Modul 1: Ledelse og det personlige lederskab

Udbytte

Modulet giver kirkegårdslederen mulighed for at udvikle egen lederrolle og få indsigt i sin personlige og fortrukne lederstil. Herunder vil lederen få indsigt i de muligheder og dilemmaer, der er indenfor eget lederskab, opgaveudvikling og arbejdsplads. På modulet vil kirkegårdslederen få viden om ledelse og en række ledelsesredskaber, som kan optimere det daglige arbejde som leder. Hertil kommer at kirkegårdslederen får mulighed for at sætte fokus på egne ledelsesmæssige problemstillinger og sætte sig konkrete ledelsesfaglige mål.

Indhold

- Hvad er ledelse? - 360 grader rundt om ledelse
- Hvad er god ledelse?
- Grundlæggende ledelsesredskaber
- Mine lederroller og personlige lederstil
- Personlig effektivitet; prioritering af tid og opgaver
- Udvikling af arbejdspladsen og opgaven
- Afklaring af ledelsesfaglige mål

Tid og sted

Kurset afvikles på 3 internat dage kl. 09.00 – 18.00. Kurset afholdes på Best Western Hotel i Svendborg. Deltagerantal max 18 personer.

Pris

11.900 kr.

Dato

Udbydes 10. – 12. oktober 2022

Tilmelding og info

Ønsker du at tilmelde dig et kursus eller har du spørgsmål, kan du kontakte vores kursusleder Tommy Nilsson på kursus@danskekirkegaarde.dk eller på telefon: 23 45 35 56. Du kan også se mere om lederkurserne på www.danskekirkegaarde.dk/aktiviteter/lederkursus

STINE NIELSEN

Af Stine Nielsen, sn@km.dk
Kirkegårdsleder, Vissenbjerg Kirkegård

Som kirkegårdsleder får jeg opfyldt mine ønsker til et drømmejob

Det lå ikke i kortene, at jeg skulle være kirkegårdsleder i Vissenbjerg, for jeg gik ikke og drømte om at skifte job. Faktisk var jeg rigtig godt tilfreds med mit arbejde på Assens Kirkegård, men da muligheden meldte sig, måtte jeg alligevel tage springet - det har jeg ikke fortrudt!

Jeg har altid tænkt, at kirkegården i Vissenbjerg var utrolig flot, og at man dér formåede at kombinere gode idéer med et godt håndværk. Derfor vidste jeg, at der var et godt grundlag at arbejde ud fra, hvis jobbet blev mit. Alligevel måtte der mange, lange snakke til hjemme over aftensmaden – for var det alligevel det, jeg ville? Også selvom jeg altid har joket med, at jeg ville søge stillingen, hvis den engang blev ledig.

Fra grå anlægsgartner til grøn oase

Fra barnsben har jeg været vant til at arbejde udenfor: Min familie har altid beskæftiget sig med landbrug, men ret hurtigt stod det lysende klart for mig, at det skulle jeg under ingen omstændigheder beskæftiget mig med. Samtidig kunne jeg mærke, at de boglige fag i folkeskolen måske ikke var min stærkeste side, så derfor vidste jeg, at jeg skulle have en håndværksmæssig uddannelse.

I min fritid har jeg altid været konkurrencerytter, så på en eller anden måde vidste jeg, at jeg i mit arbejdsliv selv skulle på græs. Fra omkring 8. klasse vidste jeg derfor, at jeg ville være anlægsgartner og inspireret af TV-programmet "Hokus Krokus" troede jeg, at jeg skulle anlægge haver og lægge fliser resten af mit liv.

Sådan gik det ikke, for anlægsarbejdet var for opslit-

"Det er mit ønske, at kirkegården ikke skal fremstå øde, men som et levende sted som folk i høj grad bruger mens de er i livet."

Den anonyme fællesgrav.

Vissenbjerg Kirkegård har et areal på ca. 3,35 ha. Foto: Ib Westersø.

dende. Jeg måtte lave noget andet, og efter et par omveje til blandt andet Arla, endte jeg som gravermedhjælper i Glamsbjerg og Køng på Fyn. Under barslen med mit andet barn kunne jeg dog mærke, at jeg savnede noget administrativt i mit arbejde, så jeg overvejede faktisk at få job inde for kontorverden, men endte som souschef på Assens-Gamtofte Kirkegård, hvor jeg for alvor fik smag for at arbejde med kirkegårdsdrift og ledelse.

Her oplevede jeg også, hvor udfordrende det kan være at stå som en grøn, kvindelig leder i en fasttømret medarbejdergruppe, hvor gennemsnitsalderen nærmest var det dobbelte af min egen. Jeg arvede mange indarbejdede rutiner og faste procedurer, som det var vanskeligt at ændre, og samtidig skulle jeg hele tiden finde min egen balance som leder. Det var lærerigt og hårdt, men med tiden blev jeg utrolig glad for det, som det førte med sig.

Leder og uddannelse

Min ankomst i Vissenbjerg den 1. juli 2021 var noget lettere – især fordi jeg nu vidste, hvem jeg selv var som leder, så jeg fagligt var klar til den opgave, der ventede. Jeg var godt i gang med en akademiuddannelse i ledelse, som jeg afsluttede i foråret 2022, og samtidig er jeg blevet taget utrolig godt imod af både personale, menighedsråd og sognebørn.

Jeg kan kun anbefale, at andre går samme vej som mig, for mulighederne for videreuddannelse er enorme: Min uddannelse har jeg fået betalt gennem den statslige kompetencefond og omstillingsfonden, og det var utrolig nemt at søge. Til gengæld fik jeg et utrolig lærerigt forløb, hvor jeg fik mange gode værktøjer med, som rustede mig som leder. Så hvis man overvejer at videreuddanne sig, så kan jeg kun anbefale, at man tager springet og undersøger de mange muligheder!

Vissenbjerg – nu og i fremtiden

Vissenbjerg Kirkegård er en spændende arbejdsplads, for med et areal på ca. 3,35 ha er arbejdsopgaverne meget varierede, og der er altid nok at tage sig til. Samtidig har vi en stor medarbejdergruppe med 6-8 gartnere og elever alt efter sæson, og kirkegården har gennem de seneste år været i en rivende udvikling, som jeg træder midt ind i. Min forgænger har tænkt mange tanker om fremtiden, og Vissenbjerg er en af de kirkegårde, der altid har været på forkant med udviklingen, hvilket også var en af årsagerne til at jeg søgte stillingen. Man har gennem flere år arbejdet med nye gravstedsformer, men også hvordan kirkegården kan få et mere parklignende præg.

Selvom jeg nu har en del ledelse, så er det netop de opgaver, der er spændende og udviklende for mig. Min

En af grundene til at jeg søgte stillingen som Kirkegårdsleder på Vissenbjerg kirkegård var, at jeg syntes at man havde formået at kombinere gode ideer med godt håndværk.

Dele af Vissenbjerg Kirkegård har en parkagtig karakter og gennem flere år, er der arbejdet med nye gravstedsformer.

baggrund som grå anlægsgartner er svær at lægge bag mig, så jeg nyder, når vi kan anlægge, omlægge og udvide. For kan jeg få lov til selv at blande beton eller grave en grav til perfektion, så mærker jeg, at arbejdsglæden vokser i maven.

Vissenbjerg Kirkegård har gennem flere år haft samarbejder med andre kirkegårde, hvor vi står for driften. Det giver mig variation i mine ledelsesopgaver, men gør også, at jeg hele tiden er nødt til at være skarp på, hvordan man driver både store og små kirkegårde. Derudover betyder det også, at jeg kan tilbyde mine medarbejdere andre og mere varierede opgaver, fordi vi spreder os over mange matrikler – hvilket også er en spændende, ledelsesmæssig udfordring.

Fremtiden har allerede været i Vissenbjergs sigtekorn gennem flere år, men jeg er selv ret nysgerrig på, hvordan vi kan udvikle det, vi har. Derfor håber jeg også, at vi i fremtiden kan indtænke beplantning, begravelsesformer og den daglige brug af kirkegården i vores udvikling. Vi er allerede godt i gang, og jeg arbejder en del med at styrke samarbejdet mellem kirke og kirkegård, så derfor har vi blandt andet forsøgt os med en samtalebænk, hvor præsterne har haft fast træffetid hen over sommeren. Samtidig skal vi til at undersøge, hvordan vi kan fortælle de mange historier, som kirkegården rummer: QR-koder og samtalerum er måske skridt på vejen, for det er mit ønske, at kirkegården ikke skal fremstå øde, men som et levende sted som folk i høj grad bruger mens de er i livet. ■

Din bedste hjælper på kirkegården året rundt

Ring
for prøvetur

6419

**Ring og aftal
en prøvetur.**

*Du gi'r kaffen
- vi gi'r kagen!*

Miljøvenlige motorer
Kan leveres med el-motor

**Kan også
leveres med
kabine**

Brugervenlig betjening
Kan køres af alle

**Hurtigt skift
af redskaber**

Undgå manuelle løft
Løfter op til 2.160 kg

**Fås som SD-model
hvis du skal dreje
rigtig skarpt**

Fås i 9 modelserier fra 20-75 hk med mere end 200 praktiske redskabsløsninger

Sjælland

Dianalund Motor A/S

Ventemøllevej 51, 4293 Dianalund
Tlf.: 58 26 58 56

**Vi kører service
i hele Danmark**

Jylland/Fyn

Traktorgården Give ApS

Bæksgårdsvej 10, 7323 Give
Tlf.: 75 73 22 95

KALENDEREN

29. august 2022

Kirkegårdsmesse på Mors

Kirkegårdsmessen afholdes ved Lødderup Kirke, Harrehøjvej 56, 7900 Nykøbing Mors. Der vil være udstillinger fra leverandører, der alle har relevans til kirkerne og kirkegårdene i Danmark. Gratis adgang. Se mere på www.kirkegaardsmessen.dk

14. – 16. september 2022

Nordisk Kongres

I 2022 afholdes den Nordiske Kongres i Finlands tredjestørste by Tampere (Tammerfors). Kongressens tema er "Kirkegården som kulturarvsbærer og dens betydning for miljøet". Se mere på <https://nfkktampere.fi/> hvor man bl.a. kan se programmet. Tilmelding vil være muligt fra januar 2022.

10. – 12. oktober 2022

Lederkursus – Modul 1 - på Best Western Hotel i Svendborg

FDK afholder kurset 'Ledelse og det personlige lederskab' (Modul 1). Se mere på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk. Tilmelding på mail: kursus@danskekirkegaarde.dk

25. oktober - 28. oktober 2022

DKL's krematoriegrundkursus

DKL afholder krematoriegrundkurset på Danhostel i Svendborg. Programmet for kurset 2022 er endnu ikke fastlagt.

27. februar - 1. marts 2023

Lederkursus – Modul 2 - på Best Western Hotel i Svendborg

FDK afholder kurset 'Lederen og medarbejderne' (modul 2). Se mere på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk. Tilmelding på mail: kursus@danskekirkegaarde.dk

9. marts 2023

Kirkegårdskonferencen 2023

Kirkegårdskonferencen afholdes i et samarbejde mellem IGN, FAKK, FDK og Landsforeningen af Menighedsråd.

20. – 21. april 2023

Studietur til Friedhof Ohlsdorf i Hamborg

Den udsatte studietur til Friedhof Ohlsdorf i Hamborg, arrangeret af FDK og Foreningen for Kirkegårdskultur, er nu programsat igen. Nærmere information følger.

Vi er dem med
det
brede sortiment

- Buske, træer, stedsegrønne samt hække
- Rhododendron og surbundsplanter
- Roser, stauder, græsser og bunddække

Vejenbrød Planteskole A/S

Vejenbrødvej 25 - 2980 Kokkedal - Tlf. 48 28 01 77
www.vp-as.dk - salg@vp-as.dk

Vinderup Maskiner

Vinderup Maskiner A/S

Nr. Bjertvej 7, DK-7830 Vinderup
Tlf. +45 97 44 17 00

1022LX (22hk)

PRIS

127.500,-

1026LX (26hk)

PRIS

152.500,-

Priserne er excl. moms

Kubotamotor, 3 cyl. m/vandkøling,
hurtigskift, redskabshydraulik i joystick
og komplet lyspakke

Besøg www.vmloader.dk og se det fulde produktprogram

TRÆ- OG NATUR PLEJE

På Fyn & Ø'erne

RING 22 50 70 38
-og få et tilbud på opgaven

TRÆFÆLDNING

STUBFRÆSNING

med nænsom kørsel på græs

20 ÅRS ERFARING

www.hmhanzen.dk

info@hmhanzen.dk | +45 22 50 70 38 | Sandagervej 6, 5854 Gislev

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere

Formand:

Rikke Nørulf, Silkeborg Kirkegård
Fdk-kontor@protonmail.com
Tlf.: 26716519

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Springbakken 1, 9230 Svenstrup J.
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk
Tlf: 60 53 59 00

Se mere på www.danskekirkegaarde.dk

Fremsendelse af annoncer og artikler

Annoncer (reproklart materiale) skal helst afleveres som PDF-filer, for at undgå fejl i forbindelse med annoncens opsætning i bladet.

Billeder, der skal ledsage artikler, skal helst ikke lægges ind tekstdokumentet, men sendes separat i den originale opløsning. Det giver en bedre billedkvalitet i det trykte blad.

Danske Krematoriers Landsforening

Sekretariat:

Viborgvej 10
7500 Holstebro
Tlf. 40 13 02 23
E-mail: admin@dkl.dk

Formand / Formand for teknisk udvalg:

Tom Olsen, Fælleskrematoriet i Ringsted
Tlf. 26 86 02 01
E-mail: tomo@km.dk

Næstformand/Sekretariat:

Michael Smidemann
Tlf. 40 13 02 23
admin@dkl.dk

Kursusudvalg:

Tony Fryklund
Tlf. 40 13 02 23
E-mail: admin@dkl.dk

Se mere på www.dkl.dk

Tidsskriftet 'KIRKEGÅRDEN'

Udkommer 6 gange årligt i samarbejde mellem FDK – Foreningen af Danske Kirkegårdsledere og DKL – Danske Krematoriers Landsforening

Oplag: 1.150 stk.

Abonnement

Pris: 345,- kr. pr. år
(465,- kr. pr. år for abonnenter udenfor Danmark)
Bestilling eller ændring af abonnement sendes til kontor@danskekirkegaarde.dk

Udgivelser og deadlines i 2022/2023

Nr. 5, oktober 2022	15. september 2022
Nr. 6, december 2022	15. november 2022
Nr. 1, februar 2023	15. januar 2023
Nr. 2, april 2023	20. marts 2023
Nr. 3, juni 2023	20. maj 2023
Nr. 4, august 2023	20. juli 2023

Bladet forventes at udkomme ca. en måned efter deadline.

Annoncepriser

1 side	kr. 3.700,-
1/2 side	kr. 2.700,-
1/4 side, stående	kr. 1.700,-
1/4 side, liggende	kr. 1.700,-
1/8 side	kr. 1.200,-
Visitkort	kr. 1.000,-
Ved 3 indrykninger pr. år gives 5 % rabat	
Ved 6 indrykninger pr. år gives 10 % rabat	
Priserne er eks. moms.	

Annoncesalg

Tommy Nilsson, Hvidovre Kirkegårde
Mail: tn@fkih.dk, tlf. 23 45 35 56

FRA REDAKTIONEN

Redaktionen kommer til at mangle en ny redaktør!

Efter mange års trofast arbejde i redaktionen, vil Lene, vores nuværende redaktør, gerne give stafetten videre til en anden person. Lene vil forsat gerne være en del af redaktionen, dog uden at være redaktør. Den person kunne måske være dig! Vi har over en periode forgæves forsøgt at finde den rette person, men uden held. Situationen er sådan, at hvis vi ikke, inden året 2022 er gået, har fundet en ny redaktør, kan vi blive nødt til at lukke for Tidsskriftet KIRKEGÅRDEN, hvilket vil være meget kedeligt, for vi har et rigtig godt blad, til glæde for rigtig mange. Vi har et fælles ansvar for at skabe et godt og læseværdigt Tidsskrift. Skal det lykkes, er det altafgørende, at vi finder en ny redaktør meget snart.

Redaktionen arbejder primært fra Teams og

mødes derudover et par gange om året, når vi er til årskursus, kirkegårdskonference eller i anden sammenhæng. Arbejdet i redaktionen er en meget givende og spændende proces, der giver et rigtig godt og bredt indblik i, hvad der sker indenfor kirkegårds- og krematoriebranchen. Redaktørposten består bl.a. i at samle alle tråde og redigere materialet, inden det sendes til layout og tryk.

Sidder du med en redaktør i maven? Så er det nu, du skal på banen og gerne så hurtigt som muligt, og inden 1. oktober 2022. Lene Halkjær Jensen og Christian Høybye Hougaard kan kontaktes for yderligere info.

Stor tak til alle for at bidrage til Bladet og for alle positive tilbagemeldinger, der kommer, på vores fine Blad. Vi i redaktionen, glæder os til at fortsætte arbejdet med en ny redaktør på posten.

Fornyelse med respekt for tradition siden 1982

 JESSING

- Se flere produkter på www.jessing.eu

